

Het Buitengebeuren

Buitenstaanders valt het nauwelijks kwalijk te nemen, dat ze geen touw meer kunnen vastknopen aan de strijd om de wereldtitel schaak. In het beste geval weten ze nog, dat de Indiër Viswanathan Anand begin dit jaar in Moskou zijn titel prolongeerde tegen de Israëliër Boris Gelfand (6-6, Anand wint de barrage met 2,5-1,5). Dat is al heel wat, maar wat gaat er nu gebeuren ? Dat is een ingewikkeld verhaal, maar ik zal een poging doen het scenario voor de naaste toekomst (2014-2015) uit te leggen. Het gaat om het wereldkampioenschap van 2016, gecompliceerde kan haast niet.

Voor de komende twee jaar zijn er zes zogenaamde Grand Prix-toernooien gepland, waarvoor 18 topspelers geselecteerd zijn op rating en een paar hebben er een wild card gekregen. Het idee en de opzet zijn rechtstreeks gejat van de Grand Prix-toernooien van de Grandmasters Association (GMA), die in 1988-1989 ook een dergelijke cyclus opzette met toernooien in Brussel (Bel), Belfort (Fra), Barcelona (Spa), Rotterdam (Ned), Reykjavik (IJs) en Skeleftea (Zwe). Ik heb daarover in dit prachtblad uitvoerig verslag gedaan heb. Ik was er zelf bij in Brussel, Belfort, Barcelona en Rotterdam.

De achttien deelnemers moeten aan minimaal van vier van de zes toernooien deelnemen. Die voor de spelers zeer lucratieve toernooien zijn gepland in de hoofdsteden Londen (Eng), Tasjkent (Azb), Lissabon (Por), Madrid (Spa), Berlijn (Dui) en Parijs (Fra) en het eerste, in Londen, zit er inmiddels op. Daar kom ik later op terug.

De toernooien worden georganiseerd door het sponsorende Amerikaanse bedrijf Agon met ene Andrew Paulsen als directeur. Het wordt allemaal zeer professioneel aangepakt, als we de berichten mogen geloven met live-verslagen van de partijen op Internet. In Londen bij het eerste toernooi was dat allemaal prima voor elkaar. Nooit eerder was het zo gemakkelijk om alles vanuit je luie stoel te volgen.

Na die reeks van zes toernooien met elk steeds twaalf deelnemers wordt een klassement opgemaakt en de nummer 1 en 2 plaatsen zich voor een nieuw Kandidatentoernooi. Per toernooi is er een gegarandeerd prijzenfonds van 170.000 euro en dat is zelfs naar huidige begrippen een hoop geld.

Er zijn vele vragen bij de nieuwe opzet te plaatsen. Wereldkampioen Viswanathan Anand doet niet mee aan de cyclus, maar dat valt te begrijpen. Hij is titelhouder. Minder begrijpelijk voor de onwetende buitenwacht is het feit dat de nummers 1, 3 en 4 van de wereldranglijst (Magnus Carlsen, Levon Aronian en Vladimir Kramnik) niet van de partij zijn. Die zaten namelijk ergens anders, namelijk Sao Paulo in Brazilië en de toernooien overlaptten elkaar voor een deel. Volgens de berichten zouden ze wel uitgenodigd zijn voor Londen, maar de voorkeur aan het andere toernooi gegeven hebben. Geprobeerd zou zijn om oud-wereldkampioen Gary Kasparov tot een comeback te bewegen, maar dat lukte niet. Ook Judith Polgar zou benaderd zijn om deel te nemen en datzelfde geldt voor Gata Kamsky. Allemaal zonder succes. Dit zijn echter geruchten uit het kleine circuitje van internationale schaakjournalisten, waarvan ik het waarheidsgehalte niet kan nagaan.

De een zijn dood is de ander zijn brood en dat gold in dit geval voor nationaal kampioen Anish Giri, die een 'wild card' kreeg aangeboden en de uitnodiging wel accepteerde. Hij werd geplaatst voor Londen (september/oktober 2012), Lissabon (april 2013), Berlijn (juli 2013) en Parijs (september 2013). Londen en Lissabon vallen in zijn examenjaar, dus hij krijgt het zwaar voor zijn kiezen.

Het eerste toernooi vond plaats in een historische omgeving, het gerenommeerde restaurant 'Simpson's-in-the-Strand' in Londen, vlakbij Trafalgar Square. Ik ben daar zelf verschillende keren geweest. Vroeger stond het bekend als 'Simpson's Divan'. Het was gelegen aan de

‘Strand’, een belangrijke straat in het centrum van de Engelse hoofdstad, vandaar de naam.

Vanaf de twintiger jaren van de negentiende eeuw werd er geschaakt tot 1903, toen er een verbouwing plaats vond om meer plaats te maken voor etende gasten, want die leverden meer op dan de schakers. Tot die verbouwing kwam de hele wereldtop er over de vloer. Howard Staunton, Paul Morphy en Wilhelm Steinitz, om er maar eens een paar te noemen, hebben er gespeeld.

Ik heb er gegeten op uitnodiging van de Engelse grootmeester Raymond Keene bij de tweekamp om het wereldkampioenschap tussen Anatoli Karpov en Gary Kasparov (4-5) in 1986 en toen hingen er nog portretten aan de muur van naast de drie hiervoor genoemden Siegbert Tarrasch, Emanuel Lasker en Joseph Blackburne. Bij de ingang stond achter een koord het bord waarop al deze grootheden hadden gespeeld.

Hier werd na het toernooi van Londen 1851 (1. Adolf Anderssen, 2. Marmaduke Wyvill, 3. Elijah Williams, 4. Howard Staunton), dat vrij algemeen gezien wordt als het begin van de Moderne Schaakgeschiedenis, ook de beroemde ‘Onsterfelijke Partij’ gespeeld tussen Adolf Andersson en kolonel Lionel Kieseritsky, een echte klassieker, die iedere rechtgeaarde schaker natuurlijk uit zijn hoofd kent, maar voor de onwetende buitenwacht zal ik het sprookje nog één keer vertellen. Het ging zo : Wit : Adolf Anderssen, zwart : Lionel Kieseritsky, Londen, 1851 : 1. e4, e5 2. f4, exf4 3. Lc4, Dh4+ 4. Kf1, b5 5. Lxb5, Pf6 6. Pf3, Dh6 7. d3, Ph5 8. Ph4. Dg5 9. Pf5, c6 10. Tg1, cxb5 11. g4, Pf6 12. h4, Dg6 13. h5, Dg5 14. Df3, Pg8 15. Lxf4, Df6 16. Pc3, Lc5 17. Pd5, Dxb2 18. Ld6, Dxa1+ 19. Ke2, Lxg1 20. e5, Pa6 21. Pxc7+, Ld8 22. Df6+, Pxf6 23. Le7 mat. Miet geheel foutloos, maar prachtig toch ?

Johann Zukertort, die in 1886 de eerste tweekamp om het wereldkampioenschap tegen Steinitz speelde en verloor (+5, -10, =5), stierf later in de ‘Divan’ achter het bord aan een hartaanval. Beroemd terrein dus. Ik weet niet of Giri op de hoogte was van deze voor Engelse schakers heilige grond, maar het zal hem vast wel verteld zijn, want ze zijn er daar maar wat trots op.

Het toernooi in Londen was dus het begin van een nieuwe WK-cyclus. Aanvankelijk was het toegewezen aan Chelyabinks in Rusland, maar toen de Russen eisen begonnen te stellen over de bezetting, maakten de organisatoren korte metten en verhuisden het hele toernooi naar Londen. Aanvankelijk stond de Russische kampioen Peter Svidler, maar doe moest vanwege problemen in zijn familie afzeggen. Dat kwam de Engelsen eigenlijk wel goed uit, want nu kon hun landgenoot Michael Adams aan het deelnemersveld toegevoegd worden en dat publicitair natuurlijk een meevaller.

Het toernooi was vreselijk sterk bezet met - in alfabetische volgorde - Michael Adams (Eng, 2728), Leinier Dominguez (Cub, 2725), Boris Gelfand (Isr, 2738), Anish Giri (Ned, 2730), Alexander Grischuk (Rus, 2754), Vassily Ivanchuk (Oek, 2769), Rustam Kazimdjanov (Oez, 2684), Peter Leko (Hon, 2737), Shakiyar Mamedjarov (Aze, 2729), Hikari Nakamura (VS, 2783), Vesselin Topalov (Bul, 2752) en Hao Wang (Chi, 2742). Daar kun je een aardig affiche mee maken, dacht ik zo.

Het werd ook nog een spannende toernooi, dat aanvankelijk beheerst werd door de verliezer van de laatste WK-tweekamp, Gelfand en Mamedjarov, maar in de laatste ronde mengde ook Topalov zich nog in de strijd om de toernooizege. Uiteindelijk eindigden ze met zijn drieën op de eerste plaats met 7 uit 11, maar de hoofdprijs ging op SB naar Topalov, mede dankzij een overwinning in de laatste ronde op Giri, die zich het hele toernooi kranig geweerd had, maar aan het einde van de krachtmeting toch wat terrein moest prijsgeven. Hij eindigde met de Amerikaan Nakamura, die bij aanvang de hoogste rating had, op een gedeelde (11/12-de) laatste plaats met 4 punten, maar dat lijkt me in een dergelijk veld geen schande. Anish,

inmiddels achttien jaar en nummer 20 op de wereldranglijst, maar wel de jongste van de deelnemers, speelde een gedegen toernooi, al won hij geen enkele partij. Hij deed veel belangrijke ervaring op, heet het dan zo mooi. Hij wordt nu echt serieus genomen door de topspelers. Anish hoopt dit schooljaar zijn studie aan het gymnasium af te ronden. Het is haast een wonder dat hij het een met het ander weet te combineren, want hij is toch wel vaak weg om toernooien te spelen, maar kennelijk heeft hij een goede afspraak met de schoolleiding. Na zijn diploma wil hij zich minstens voor een jaar geheel op het schaken storten.

Voor de volledigheid de rest van de uitslag : 4. Grischuk 6,5, 5. Leko 6, 7/8. Ivanchuk, Adams 5, 9/10. Kazimdzjanov, Dominguez 4,5.

Nog deze maand komt Giri weer in actie bij het 16-de Univé-toernooi in Hoogeveen (18-27 oktober), maar dan heeft hij herfstvakantie. Dat toernooi heette eerst het VAM-toernooi, later Essent-toernooi en nu dus Univé-toernooi. Giri treft er weer Nakamura, die debuteert in het Drentse evenement. En daarnaast ook Serje Tiviakov (2656) en de Chinese wereldkampioene bij de dames Hou Yitan (2623). De laatste won in het toernooi van Gibraltar van Judit Polgar en dat was de eerste nederlaag van Judit tegen een seksegenote. Dat kan dus leuk worden.

Ik weet dat van onze club Robert Klomp, met wie ik de laatste keer na de clubavond mee naar huis mocht rijden, aan het Open toernooi zal deelnemen. Als ik de kans heb, zal ik zeker afreizen naar Hoogeveen, want het is een bijzonder gezellig toernooi. Van de vijftien voorgaande afleveringen heb ik er slechts één door omstandigheden gemist. Hoogeveen is gewoon een mooi toernooi. De Kroongroep speelt in de trouwzaal, waardoor een week lang niet getrouwd kan worden, de A-groep in de hal en de amateurs in de raadszaal. De analyses zijn in de personeelskantine. Kortom, heel Hoogeveen moet zich een week lang aanpassen en dat gaat ieder jaar moeiteloos. Dat vind ik prachtig.

De maandag ervoor werd ik op terugweg van de club aangehouden. Ik had nog een pilsje gepakt in café 'De Bommel' aan de Klein Berg in Eindhoven en fietste daarna, zoals gebruikelijk, naar huis. Eenmaal in Best hing er een roodwit lint van de politie over de Vlamstraat. Ik tilde dat op en fietste daar onderdoor. Op dat moment werd ik staande gehouden door een agent. "Dit is een afzetting, meneer, dat ziet u toch wel?" Ja, dat zag ik wel, maar 's nachts om half vier? "U kunt belangrijke sporen onbruikbaar maken", legde hij uit. Ik begreep er niets van, maar hij legde me uit dat daar in dat weekeinde een dubbele moord gepleegd was. Of hij mijn ID-kaart even mocht zien? Ja, dat mocht hij. In een kastje kon hij zien dat die in orde was. "Heeft u gedronken?" "Ja, een paar pilsjes en daarom ben ik op de fiets", antwoordde ik. "Waar woont u?" "Eerste straat links", zei ik naar waarheid. "Keurig, meneer Welling, maar nooit meer door een roodwit lint rijden", zei hij.

De volgende dag hoorde ik van kroegmaten wat er gebeurd was en dat was vreselijk. Man betrapt vrouw met buurman in bed en steekt beiden dood. Die agent stond er dus niet voor niets, maar daar denk je toch niet aan als je rustig midden in de nacht na een schaakavondje naar huis fietst. In Best kan dus wel. We hebben nu onze iegen 'CSI'. Om het zo maar eens te zeggen.

Zoals gezegd deed een aantal topspelers niet mee in de Engelse hoofdstad. Zij zaten in Sao Paulo voor de zogenaamde Grand Slam Final en dat is iets wezenlijk anders dan het Grand Prix-circus. Daarvoor hadden de wereldkampioen (Viswanathan Anand) en de winnaars van de belangrijkste vier toernooien (A. Wijk aan Zee 1. Levon Aronian, B. Dortmund 1. Fabio Caruana, C. Moskou 1/2. Magnus Carlsen, Levon Aronian en D. Medias 1/2. Magnus Carlsen, Sergej Kirjakin) zich geplaatst Als zesde man kwam daar de Spanjaard Francisco Vallejo Pons bij. Van de topspelers ontbrak in Londen en Sao Paulo dus alleen Vladimir

Kramnik. Mij is de reden daarvoor niet bekend.

Het toernooi in Brazilië is maar de helft van het evenement. Na de eerste zeskamp volgt er een caesuur van een paar dagen en vliegen alle deelnemers de Atlantische Oceaan over om een tweede turnus te spelen in het Spaanse Bilbao. Zo ver is het toernooi gevorderd op het moment dat ik dit schrijf. Het Braziliaanse deel werd opvallenderwijze geheel beheerst door de Italiaan Fabio Caruana. Hij versloeg Magnus Carlsen en maakte gehakt van Karjakin en Vallejo Pons. Alleen Anand en Aronian wisten remise tegen hem te maken. Caruana begint vandaag (8 oktober) in Spanje aan het tweede deel van het toernooi met 4 uit 5, een punt voor op Aronian die met 3 punten volgt. Maar het lijkt nog erger, want bij dit toernooi wordt de voetbaltelling gehanteerd : 3 punten voor winst, 1 voor remise en 0 voor verlies. Zo bezien staat Caruana zelf vier punten of meer voor op de concurrentie. Natuurlijk volgt er na de grote oversteek nog een hele turnus, maar de Italiaan, inmiddels vijfde op de Wereldranglijst heeft wel een gat geslagen. Het preekt voor zich dat ik het toernooi blijf volgen en de lezers op de hoogte zal blijven houden.

Inmiddels ga ik gestaag door met mijn Kuijpers-biografie. Op het moment dat ik dit schrijf, ben ik gevorderd tot en met 1979 en begint er vaart in te komen, want daarna heeft mijn onderwerp niet meer aan grote internationale evenementen deelgenomen, maar eind augustus kwam Frans nog een keetje bij me langs om bij te praten over zijn inbreng in de zogenaamde 'Commissie van Drie', die een bestuurlijke crisis binnen de KNSB moest zien op te lossen. Dat heeft veel waardevolle gegevens opgeleverd, die nergens eerder gepubliceerd zijn. Ik hoop het boek voor het einde van het jaar te kunnen afronden.

En oh ja, voor de poëziefhebber onder u : mijn nieuwe bundel, 'Bij Nader Inzien', is eindelijk uit en iedere clubavond bij mij te bestellen voor het luttel bedrag van 15 euro. Gesigneerd en wel. Een cadeautip voor de december maand, zou ik zeggen. Jos Suttmuller heeft weer de foto voor de achterflap verzorgd.

En dan wil ik nog iets leuks vertellen. Zoals u weet, als u althans 'Het Buitengebeuren' wel eens leest, ben ik de nachtburgemeester van Best en een echte kroegtijger. In die hoedanigheid word ik vaak uitgedaagd om te schaken. Om daar voor eens en altijd een einde aan te maken ben ik daar vorige week eens een keer op ingegaan. Twee jongens, Jos en Robin, daagden mij : zij zouden minstens één op de vijf partijen van mij winnen. Ik ried het hen ter zeerste af, maar ze stonden er op en dus nam ik ze mee naar huis, nadat we een afspraak hadden gemaakt : als zij één partij van mij zouden winnen - en ze mochten overleggen - zou ik een fles Sambuca betalen en als ik zou winnen, kreeg ik een treetje van 24 halve liters Euroshopper-bier. Met hun jeugdige overmoed wilden ze het toch proberen en dat hadden ze beter niet kunnen doen. Binnen anderhalf uur had ik moeiteloos de benodigde 5-0 op het scorebord en de twee toegiftpartijen won ik ook. Ik had hen nog zo gewaarschuwd : beginnersgeluk bestaat in het schaken niet ! Maar argumenten dringen niet altijd door bij de jeugdige Sturm und Drang. De volgende dag kwam Jos keurig het treetje bier brengen, eerlijk is eerlijk, maar voorlopig ben ik dus weer de 'wereldkampioen van Best' (niet mijn woorden), zij het met excuses aan Erika Sziva, Hans Bosscher en Robert Klomp, maar ja, die heb ik dan ook nog nooit in het nachtleven van Best gezien. Ze weten niet wat ze missen. Je krijgt er af en toe zelfs een dubbele moord bij.

Jules